

соціально опосередкований характер. Ця обставина вимагає виходити з узагальненого стандарту і при виборі змісту професійної підготовки, і його методів та форм. У цьому стандарті повинне відбиватися і соціальне замовлення на повні професійні функції.

Указаний стандарт не повинен бути догмою. Він повинен постійно корегуватися під впливом соціокультурних вимірів, зміни концептуальних установок. Систематичне вивчення особистого потенціалу спеціаліста, його здібностей мотивації допомагає розв'язувати задачі професійного самовизначення особистості. При цьому необхідно спиратися на формуючий виховний підхід до справи керівництва професійним самовизначенням.

Дослідження теоретико-методологічних аспектів філософії освіти зумовлене потребою цілісного наукового осмислення сучасної системи освіти, конкретизації її ролі і інструментального призначення в розв'язанні освітніх проблем, вироблення адекватних, ефективних і евристичних підходів до освітньої політики держави. Науково-аналітичне забезпечення освітньої політики в Україні, перш за все державної, - актуальне, загальнонаціональної ваги, питання. Від його вирішення залежить якість розробки освітньої політики, рівень управління складними, суперечливими освітніми процесами, швидкість інтеграції у світовий освітній простір.

Гугнін Е.А.

старший викладач кафедри соціології ЗНУ

РОЛЬ ПОЛІТИЧНИХ ЕЛІТ В ПРОЦЕСІ КОНСТРУЮВАННЯ ПОЛІТИЧНОГО ПРОСТОРУ УКРАЇНИ

В сучасних умовах, коли протистояння основних політичних сил в Україні, спричинило політичну кризу, саме політична еліта повинна взяти на себе відповідальність за розв'язання цього конфлікту та сконцентрувати свої зусилля на подоланні кризи шляхом пошуку компромісу.

Дослідженням природи та особливостей функціонування політичних еліт в науці займаються вже більше 100 років. До класичних праць в галузі елітології слід віднести роботи таких видатних вчених як: Г.Моска, В.Парето, Р.Міхельс, М.Острогорський, М.Дюверже, М.Вебер та ін. В межах вітчизняної соціології та політології особливої уваги потребують роботи І.Кураса, М.Михальченко, І.Белебехи, В.Вишняка, В.Полохало, В.Яблонського та ін. Крім того, уваги заслуговують погляди класика української соціології політики В.Липинського. Останнім часом з'явилося чимало нових елітарних концепцій до яких, в

Роль політичних еліт в процесі конструювання політичного простору України

першу чергу, належать ціннісні теорії еліт, теорії демократичного елітизму та концепції плюралізму еліт. Нажаль ці концепції є не дуже розповсюдженими в рамках української політології та соціології політики.

Говорячи про визначення політичної еліти в сучасній науці слід зазначити, що найбільш вдале тлумачення цього явища таке: “політична еліта – це відносно невелика соціальна група, яка концентрує у своїх руках значний об’єм політичної влади, що забезпечує інтеграцію, субординацію та відображення в політичних установах інтересів різних соціальних прошарків”. При цьому до основної компетенції політичної влади належить прийняття адекватних та ефективних рішень, які є обов’язковими для виконання в межах політичного простору. А основна функція – забезпечення поступового розвитку держави на тлі збалансованої роботи всіх політичних структур. Тобто політична еліта є субстратом структурування політичного простору.

Що стосується політичного простору України, то слід зазначити, що, по-перше, воно вельми не структуроване; по-друге, відсутня збалансованість між гілками влади та основними політичними силами; по-третє, політична еліта є не тільки малою, а й сильно замкненою соціальною групою; по-четверте, сильна заполітизованість населення країни не корелюється з низьким рівнем політичної культури; по-п’яте, основні політичні інститути чи недостатньо ефективно виконують свої функції, чи не виконують їх зовсім (при цьому цілий ряд політичних інститутів виконують не притаманні їм функції). Все це призводить до того, що час від часу в Україні виникають політичні кризи, які, виходячи з незакінченості в суспільстві основних трансформаційних процесів, призводять до виникнення великої кількості проблем та соціальної напруги не тільки в межах політичного простору, а й країни в цілому.

Одною з головних проблем структурування політичного простору України є замкненість та слабкість існуючої політичної еліти. Тому для виходу з цієї ситуації та подолання чергової політичної кризи потрібно: по-перше, провести ротацію політичної еліти, зважаючи на те, що практично 100% її складу на сьогодні є представниками так званої “пострадянської” політичної еліти; по-друге, на рівні Конституції та інших нормативних актів закріпити чітку різницю між правлячою та звичайною політичною елітою відповідно з закріпленням їх основних завдань та функцій в рамках політичного простору держави; по-третє, формування політичної еліти повинно будуватися на загальнодемократичних принципах з урахуванням відповідності до основних ідеологічних принципів партій що її складають; по-четверте, розробити на закріпити на законодавчому рівні основні механізми впливу широких мас громадян України на політичну еліти в межах

соціального контролю (це є однією з основних функцій громадянського суспільства, яке в Україні лише тільки формується); по-п'яте, виходячи з того, що в основі будь-якої політичної еліти знаходиться ті чи інші політичні партії або блоки, зробити більш прозорими джерела та суми фінансування політичних партій України з метою запобігання значному впливу на якість прийняття важливих політичних рішень.

Коваленко О.В.

викладач кафедри соціології ЗНУ

МЕТАСОЦІОЛОГІЧНИЙ ВИМІР СОЦІОЛОГІЧНОГО ЗНАННЯ ЩОДО ТЕНДЕНЦІЙ РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНОЇ СИСТЕМИ ОСВІТИ

Враховуючи мультипарадигмальність соціології, освіта, як соціальне явище, може бути розглянута з різних кутів погляду. Найбільш поширено сутність освіти розглядають крізь призму змісту таких соціологічних категорій і понять як «соціальний простір», «соціальний процес», «соціальний інститут», «соціальна система». Розгляд освіти, як соціальної системи, пов'язаний з виділенням її структури. Як і будь-яка соціальна система освіта має різномірний компонентний склад: по-перше, елементом виступає соціальна структура освіти, тобто ті соціальні зв'язки між соціальними спільнотами, які беруть участь в соціальному процесі освіти; іншою важливою складовою виступають соціальні організації, тобто освітянські установи в їх інституціональному порядку; невід'ємною складовою також виступає наукове знання як символічна система, що визначає зміст освіти в конкретний історичний період.

Сучасне наукове знання складається з великої кількості соціогуманітарних, природничих та технічних наук, особливе місце серед яких посідає соціологічне знання. Формальним підтвердженням такого статусу можна вважати той факт, що його викладають спеціалістам усіх спеціальностей без винятку. Але головним чином статус соціології серед інших видів наукового знання затверджується її змістом, адже вона надає інформацію про суспільство. Іншими словами, соціологія містить знання про той світ, без якого не може існувати людина, як біосоціальна істота, яка виступає одночасно і його творінням, і творцем, і невід'ємною частиною. В контексті цього заслуговує уваги виділення тих особливостей сучасного соціологічного знання, що суттєвим чином можуть вплинути на освітянський процес. Наприклад, певним чином визначити якості майбутніх фахівців (і не тільки соціологів).